

ИШОНСЕН

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2000 йил 11 март, шанба №38 (870)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

НАВРЎ

Ўтмиш билан бугунни камалак янглиғ бирлаштиради

Муборақ юртимиз бўйлаб баҳор ўз сеппи ёймоқда. Истиқлолнинг тўққизинчи баҳори ўзи билан Наврўзи оламни - янги кунни, янги йилни олиб келяпти. Бу кўтлуг кун биз учун нақадар қадрдон, ҳаётбахш, дилларимизга яқинлигини сўз билан ифодалаш кийин.

Тарихдан маълумки, эл-юрт, жамоатчилик хоҳиш-иродасига хилоф ишлар ҳеч қачон хайрли тугамаган. Кўп асрлар давомида бир қанча босқинчи қўшинлар (греклар, мўғуллар ва бошқалар) Шарқ халқларининг қадрдон байрами - Наврўзни йўқ қилишга ҳаракат қилдилар. Турғунлик даврларида ҳам маънавий қадриятлар гултожи - Наврўзни нишон-

олам-олам кувонч, эзгулик, қаблларимизга шуур бахш этиши, фаровонлигимиз янада ошиши шубҳасиз. Табиатнинг бугунги серишва жилоси ҳам, мамлакатимизда ҳукм сураётган ҳаёт жўшқинлиги, келажакка ва бугунги кунга қатъий ишонч ҳам шундан далолат бериб турибди. Наврўз, Ўрта ва Яқин Шарқ, Марказий Осиё, Кавказ, Афғонистон халқ-

вимининг биринчи фасли баҳор бўлиб, унинг биринчи оғи ҳамалдир. «Ҳамал кирди - амал кирди» деган халқ нақли бор. Наврўз байрами 21 мартдан бошланса-да, удумга кўра, бир кун эмас, бир ой, яъни 21 апрелгача давом этади. Бу кунда кун билан туннинг фурсати микдор жиҳатдан тенглашиб, бир хил бўлиб қолади; Наврўздан бошлаб, кун узайиб тун эса қисқаради боради. Улуғ Фирдавсийнинг «Шоҳнома»сида, Абу Райҳон Берунийнинг «Китоб ат таърих» («Тушунтириш») ва «Қадимий халқлардан қолган ёдгорликлар» асарларида, Махмуд Қошғарийнинг «Девону лу-

хор байраминга эмас, айни чоғда у табиат ва меҳнат, миллий ўйинлар, спорт ва ижодкорлик, одамийлик, меҳмондўстлик, эзгулик, меҳр-муруват, санъат байрами ҳамдир. Ота-боболаримиз, байрам кунларида турли удум ва маросимлар ўтказишган. Дехқонлар ерга қўш солишган, жамоа-жамоа бўлиб ҳашар-ошарлар уюштиришган. Ўтган аждодлар руҳи ёд қилинган. Оммавий равишда мевали, манзарали дарахт кўчалари ўтқазилган. Байрам кунлари ўзбек, тожик, қозоқ, қирғиз, туркман, қорақалпоқ ён қўшни - жон қўшиллар бир-бирларини сийлаб ўз миллий таомлари билан шодийнани бир-галликда ўтказишган. Наврўз баҳонасида улар ўзига хос урф-одатларини, маданиятларини тўлдириб, бойитиб борганлар. Бундан халқлар ўртасидаги дўстлик-байналмилаллик қарор топган, янада мустақамланган. Шу боис ҳозирги янгилаш, демократиялаш жараёнида Наврўз байрами бир вақтнинг ўзида ҳам байналмилал дўстлик тарбиясига, ҳам нафосат тарбиясига, ҳам ахлоқий ва ватанпарварлик тарбиясига хизмат қиладиган ажойиб маросимдир.

Шарқ тиббиётининг отаси Абу Али ибн Сино ўз асарида баҳор фаслини шундай деб таърифлаган:

ларга йўлиқувчан бўлади-лар. Агар, баҳор мўстадил бўлиб турган ҳолда, чўзилиб кетса, ёз касалликлари камаяди».

Одатда баҳор келиши билан кунлар исий бошлайди, шамол тезлиги ғоят ўзгарувчан бўлиб, эрталаб ҳаво очик, қуруқ бўлса, кундузи ёмғир ёғиши, намгарчилик кучайиши, кечга томон эса яна ўзгариши мумкин. Баҳор баъзан бир кеча-кундузда йилнинг тўрт фаслини эслатади. Шу сабабли баҳор келиши билан табиат уйғонади. Табиатнинг уйғониши сўзсиз соғлом кишиларга ижобий таъсир қилади. Лекин об-ҳавонинг тез ўзгариши, инсон саломатлигига салбий таъсир кўрсатиши ҳам мумкин. Донишмандлар: «Кўкларда илик узилди, ер одамнинг қувватини олади», дейишади. Олим, шифокор ва табибларнинг маълумотларига кўра, баҳорда киши саломатлигига яқун ясалди, ким саломат ким дардманлиги шунда билинади. Ёзда, қузда, қишда истеъмол қилинган мева, қўкат ва сабзавотлар таркибидagi кўпгина доридармонлар, айниқса, А,В,С,Р каби витаминларнинг ва бошқа минерал моддаларнинг баҳорга борганда қуввати қолмайди. Ваҳоланки, дармондорилар бардамлик, бақувватлик бахш этиб турадиган табиий дорилардир.

Одам ҳар фаслга, шунингдек, баҳорга ҳам аста-секин кўниқиб бориши керак. Совуқ об-ҳаво организмнинг танобини тортувчи, ҳаракатга чорловчи табиий омил бўлса, иссиқ об-ҳаво юрак фаолиятини сусайтирувчи омиллардан ҳисобланади. Баҳор эрта келса, кунлар бирдан исиб кетса, киши ҳолсизланади, ўзини лоҳас сезади, «дармонсизлик, силлангич қуриши, бош оғриги, бош айланиши» пайдо бўлади, деган эди Абу Али ибн Сино.

Аслини олганда, бу аломатлар организмнинг соф ҳаво, сифатли озиқ-овқатларга, витаминларга, минерал модда ва микроэлементларга муҳтожлиги белгисидир. Шунинг учун киши илик узилди кезларида кўкат, пиёз, саримсоқ, сабзи ва бошқа қурилган меваларни мунтазам истеъмол этиши керак. Баҳорда озгина кўк теккан сиргир, эчки, қўй, бия, туя сутларини ичиш, ровоқ, исмамоқ, яллиғ, жағ-жағ, беда, откуллоқ, қоқи ва бошқа барра ўттиёқ қўшилган сомоса, чучвара, манги, нон ва райхон солинган таомларни ейиш жуда фойдалидир. Булардан ташқари, сумалак ва ҳалим каби малҳам таомлар инсонларга куч-қувват бағишлайди. Сумалак қўшлаб касалликларга даво бўлувчи қони ҳикматли таомдир.

Сафар МУХАММАДИЕВ

«АСРАГАЙМИЗ ОНА-ВАТАННИ»

Фарғонада Наврўз умумхалқ байрамини нишонлашга пухта таратилди

Гўзаллик, бунёдкорлик ва меҳр-муруват байрамига атаб «Асрагаймиз она Ватанни» деб номланган қизқарлик дастур ҳозирлаямиз, - дейди Фарғона вилоят маданият ишлари бошқармаси бошлиғи Тўлқинжон Собиров. - У байрам кунини вилоят марказида намойиш этилади. Бу йил Юрбошимиз ташаббуси билан «Соғом авлод йили» деб эълон қилинган боис дастури-мизга «Бизни кутар буюк келажак» деб номланган бадий композиция ҳам киритилган. Айни пайтда вилоятимизда фаолият кўрсатаётган қорей, рус ва немис маданият марказлари жамоаларининг қишлоқлари Наврўз урф-одатлари, анъаналари, миллий ўйинлари билан уйғунлашиб кетади. Байрам томошалари вилоят санъат усталари ва ёш ижроичларнинг «Оламга таралсин наволаримиз» деб номланган чиқишлари билан яқунланади.

НАЗАРИЙ ВА АМАЛИЙ СЕМИНАР

Ўзбекистон Банклари Уюшмасида Осиё тараққийёт банки билан ҳамкорликда ташкил этилган ўн кунлик семинар ўз ишини бошлади. Семинар бозор иқтисодиётига ўтаётган Осиё давлатлари банк соҳаси мутахассисларига мўлжалланган бўлиб, ундан қўзланган мақсад тижорат банклари ходимларининг касбий малакасини оширишдир.

Ўн кун давомида Германия Банк академиясидан таширф бюргор маърузачи Т.Зермерсхайм республика банкларининг етакчи мутахассисларини халқаро банк амалиётида қўлланадиган назарий билимлар билан таништиради.

Бирок, семинар бу билан яқунланмайди. Ташкилотчиларнинг мўлжалига кўра, банклар маърузалардан сўнг олган билимларини амалда қўллаш учун ўз иш жойларига қайтади. Бир ярим ойдан сўнг улар олган билимларини ҳар кунлик банк амалиётида қўллаш жараёнида юзга келган муаммо ва тақлифларни муҳокама қилиш учун навбатдаги семинарга йиғилади. Ташкилотчилар бир неча шундай семинарлар ўтказишни режалаштирган бўлиб, уларда иштирок этиш учун мамлакатдаги барча банклардан мутахассислар жалб этилади.

(ЎЗА).

лаш масаласида жиддий тўсиқлар пайдо бўлди. Уни эскилик сарқитига чиқариб, ёруғ санани бадном қилмоқчи бўлишди. Лекин қалбимизнинг бир парчаси янглиғ у яна яшашда давом этаверди, уни яқсон қилмоқчи бўлганларнинг ўзлари хор-зор бўлдilar. Яратганга шукур, мустақил Ватанимизда Наврўз байрами кенг ва эркин нишонланаётган, халқ урф-одатларини сақлаш ва такомиллаштириш борасида кенг қўламли тадбирлар амалга ошириляпти.

Наврўз халқимизнинг энг қадимги, миллий, севимли байрамидир. Унинг шарофати ва хосияти шундаки, эҳтиром шоҳусласини янада сарбаланд айлайди. Ўтмиш билан бугунни камалак янглиғ туташтиради.

Атқоли адиб Абдулла Қодирий айтганидек, «Мо-зийга қайтиб иш кўриш хайрли», демакдир. Хосият-ли, баракали келаятган истиқлолимизнинг тўққизинчи баҳори ўлкамизга

ларининг байрами ҳамдир. Олимларнинг таъкидлашича, бу қадимий - Йилбоши байрамининг тарихи хўжалик юритиш маданияти билан узвий боғлиқ. Аввало, бу байрам табиат байрами, баҳор байрамидир. Наврўз кўёш тақвими ҳисобида, яъни ҳижрий-шамсий тақвими бўйича янги йилнинг бошланишидир. Кўёш ёки шамсий тақ-

ғотит-турк», Умар Ҳайёмнинг «Наврўзнома», Хожа Али Термизийнинг «Наврўзнома» рисоласида, Ҳазрат Алишер Навоийнинг «Сади Искандарий» ва «Ҳазоинул-маоний» асарларида, Лутфийнинг «Гул ва Наврўз» ўлмас дostonида ва бошқа асарларда байрам тўғрисида қимматли фикрлар билдирилган. Наврўзи олам фақат ба-

Ҳозирги кунда барча ерда ёшлар тарбиясига алоҳида эътибор берилаяпти. Йигит ва қизларнинг ҳар томонлама баркамол бўлиб вояга етишлари учун республикамиз раҳбарияти кенг қўламли тадбирларни амалга оширмоқда. Мустақиллик шарофати билан жисмоний тарбия ва спортга бўлган муносабат тубдан ўзгарди. Энди ўз спортчилари билан ҳақли равишда фахрланаётган хўжаликлар, корхоналар оз эмас.

Бахтга қарши Денов тумани аксарият хўжалиқларининг раҳбари мутахассислари «ёшларга барча шароитларни муҳайё этдик», дея мақтанишолмайди. Гап шундаки, муҳим ишга қимматли ҳақон панжа орасидан қарашмоқда. Раислар асосан режани бажариш ҳақида бoш қотиришади. Очирғоқ гапирганда, улар кўпроқ мансаблари ташвишда бўлишяпти. Акс ҳолда ёшларнинг ўринли тақлифлари, эътирозларига аллақачон қулоқ солишган бўлишарди.

Қишлоқ ёшлари ҳам унумли меҳнатдан сўнг кўнглини дам олишни, кинотеатрларга тушишни, стадионларда турли мусобақалар ўтқа-

Қишлоқ оқшомлари нега зерикарли?

ЎЙИНГОҲНИ БУЗМАНГ, РАИС!

зишни хошлашади. Ахир ҳаёт фақат ишлаш учун берилмаган-ку?! Ҳалол меҳнатнинг ҳузурини ҳам кўриш керак. Денов туманидаги Ш.Рашидов номи ширкат хўжалигида бўлган мизда юқоридаги фикрлар ҳайелимизда жонланди. Ҳўжаликда 651 гектар майдонда деҳқончилик қилинади. Ҳамма ўз вазифасини имкон қадар сидқилик бажармоқда. Фақат бу ерда оқшомлар жуда зерикарли ўтади. Боиси, кўнглили хордиқ чиқариш учун имконият йўқ. Бир вақтлар бунёд этилган маданият саройи харобага айланган. Клуб бечороҳол тарзда кўзга ташланиб турибди. Унга қираверишдаги жойда қоровул Бўрихон Холматовнинг моллари бойлоглиқ. Таажубки, бир хонага ем-хашак уюлган. Клуб ичкари-сига киришга ийманасан киши: чиқиндилар уюлиб ётибди, хоналар қоронғу, эшик деразалар қийшайиб кетган.

«Баҳор ўз мизожиди бўлса, йил фаслининг энг яхисиси ҳисобланади. Баҳорда узоққа чўзиладиган касалликлар кўзғалади, чунки баҳор туриб қолган хил-ларни юргизиб оқизади. Қишда таомни кўп еб, кам ҳаракат қилганларидан хиллари кўпайган кишилар баҳорнинг эритиб, тарқатиши сабабли шу моддалардан кўзғаладиган касаллик-

спортдан бебаҳра қилманг, дея неча бор Ашур акага юзланса-да, фойдаси бўлмапти. - фикрини ифодалайди Рўзбой Пардаев.

Қаранг, бизни совутиш учун бир нечада ўйингоҳдаги дарвозанинг темир устунларини йўқ қилишибди.

Ҳўжалик бошқаруви раиси Бахтиёрбой Чориев билан юзма-юз бўлиб, юқоридаги ҳолатга қандай муносабатда эканлиги билан қизиқдик. У ойлик-маош, нафақа пули ҳақида бош қотираётганлиги, маданият-маиший, спорт ишларига навбат ҳали келмаганлигини таъкидлади...

Булар шунчаки баҳона. Агар иштиёқ, инти-лиш, масъулият ҳисси бўлса ҳаммасининг уд-дасидан чиқса бўлади. Ҳали бирор хайрли ишга қўл урмай тайёр стадионни бузишга бел боғлаган хўжалик раҳбарининг иши чиндан-да ажабланарли. Ёшлар адолатли саволни қўндаланг қўйишди: қачонгача қишлоқ оқшом-лари зерикарли ўтади?

Рустам ДАВЛАТ, «Ишон» мухбири.

Газетхон илтимосига кўра

Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов ислохотлар ва инвестициялар бўйича идоралараро мувофиқлаштириш кенгаши йиғилишидаги маърузасида давлатнинг назоратчилик, бошқарувчилик функциясини қисқартириш, унинг корхоналар, хўжаликлар фаолиятига, биринчи галда хусусий бизнес фаолиятига аралашувини чеклашни иктисодиётни эркинлаштириш йўлидаги асосий вазифалардан бири деб таъкидлади. Айтиш керакки, давлатимиз раҳбари кичик ва хусусий корхоналар ташкил этиши, бу тизимнинг самарали ишлаши учун шарт-шароит яратиши, уларнинг фаолиятини текширувчи, назорат қилувчи турли идоралар фаолиятини тартибга солиш зарурлигини алоҳида уқтириб ўтди. Мақсадга эришишда Вазирлар Маҳкамасининг «Кичик ва ўрта бизнес корхоналарининг ҳисобот беришини қисқартириш ва тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори муҳим аҳамият касб этмоқда.

сарсон бўлиши, кимнингдир кўнглини топиб, муаммони ҳал этиш учун қимматли вақтни бой бериши мумкин. Иш бароридан келмаса, тадбиркор беизб қолади, бунинг оқибатида у ўз корхонасини ёпишга мажбур бўлади.

Юқоридаги каби сабаблар инобатга олиниб, кичик ва ўрта корхоналар, микрофирмалар томонидан тақдим этиладиган ҳисоботлар соддалаштирилди ва қисқартирилди. Эндиликда улар ҳисоботларни фақат жойлардаги давлат статистика, солиқ органларигагина белгиланган шаклда тақдим этадилар. Бошқа ҳеч қандай идора улардан ҳисобот талаб қилишга ҳақли эмас.

ТАДБИРКОРЛИКНИ ЭРКИНЛАШТИРИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ КАФОЛАТИ

Савол туғилади, қодир. Учинчидан, биз ҳисоботларни фақат жойлардаги давлат статистика, солиқ органларигагина белгиланган шаклда тақдим этадилар. Бошқа ҳеч қандай идора улардан ҳисобот талаб қилишга ҳақли эмас.

Микрофирмалар, кичик корхоналар йилнинг ҳар чорағида, яъни ҳар уч ойда бир марта ҳисобот тақдим этадилар. Зеро, Вазирлар Маҳкамаси қароридан ҳам тегишли идоралар зиммасига мумкин қадар қисқартирилган ва муҳим томонлардан бири — бирхиллаштирилди.

Бирор давлат идораси томонидан ўзбошимчилик билан юқоридаги талабларга зид равишда иш юритилиши қонунбузарлик сифатида қораланади ва прокуратура идоралари бунда айбдор бўлган шахсларни юридик жавобгарликка тортишга даъват этилганлар.

Микрофирма ва кичик бизнес корхоналар доираси ҳақида ҳам тўхталиб ўтсак. Ўзбекистон Республикасининг «Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш тўғрисида»ги Қо

нуни»нинг иккинчи моддаси биринчи қисмига асосан қуйидагилар кичик бизнес субъектлари ҳисобланадилар:

Мулк шаклидан қатъий назар, ишлаб чиқариш тармоқларида банд бўлган ходимларнинг ўртача йиллик сони ўн кишигача, савдо, хизмат кўрсатиш ҳамда ишлаб чиқариш соҳасининг бошқа тармоқларида беш кишигача бўлган микрофирмалар;

Мулк шаклидан қатъий назар, саноат соҳасида банд бўлган ходимларнинг ўртача йиллик сони қирқ кишигача, қурилиш, қишлоқ хўжалиги ва бошқа ишлаб чиқариш тармоқларида йигирма кишигача, фан, илмий хизмат кўрсатиш, чакана савдо, ишлаб чиқариш соҳасининг бошқа тармоқларида ўн кишигача бўлган кичик корхоналар.

Вазирлар Маҳкамасининг 65-сонли қарори иқтисодиётни эркинлаштириш йўлида муҳим қадам бўлди. У тадбиркорларга руҳ, мадад бағишлади.

Бувайдалик Раҳматали Йигиталиевни фарғоналиклар ишбилармон, тадбиркор раҳбар сифатида яхши билишади. У 1990 йил кичик корхона очиб, ўз фаолиятини бошлаган эди. Изланиш, ҳаракати туфайли кичик корхона бугунга келиб «Гилам» саноат савдо жамоа корхонасига айланди. Ҳозир бу ерда 160 дан зиёд ёшлар меҳнат қилмоқда. Корхона ҳар йили 5000 квадрат метр гилам маҳсулотлари, 20 минг погонаметр баҳмал ишлаб чиқариш қувватига эга.

«Ишонч»га жавоб берадилар АДОЛАТ ТИКЛАНДИ

Газетамизнинг шу йил 19 феврал сониде «Беписандлик» сарлавҳаси остида чоп этилган мақолада қирқ йилдан бери «Дори-дармон» ҳиссадорлик жамиятида провизор-технолог бўлиб фаолият кўрсатган Нурилла Матёқубовнинг ишдан ноқонуний бўшатилгани хусусида танқидий фикрлар билдирилган эди. Қизиғи шундаки, ҳиссадорлик жамияти раиси Д.Ибодуллоев ҳатто Н.Матёқубовнинг олти йилдан бери жамият касабга уюшма кўмитасининг раиси бўлиб бунёқсон ишлайётганлигини ҳам ҳисобга олишни лозим топмаган.

Таҳририятимизга мазкур мақола юзасидан жавоб йўллаган Хоразм вилоят касабга уюшмалари Кенгаши раиси М.Юсуповнинг маълум қилишича, ноқонуний равишда ўз лавозимидан бўшатилган Н.Матёқубов вилоят «Дори-дармон» ҳиссадорлик жамияти 2-бўлими мудири вазифасига тайинланган. Мажбурий ишсиз юрган даврида унга етказилган зарар тўла ундириб берилган.

Ш.ТОЛЛИЕВ, Иштихон туманидаги «8-Март» жамоа хўжалиги касабга уюшма кўмитаси раиси.

САНАЦИЯ

Иқтисодиётни ўнглашда янги имкониятлар яратди

Ҳамма нарса пировард натижада иқтисодиётга боғлиқ. Буни биз хўжалигимиз мисолида чуқур тушундик. Тўқсонинчи йилларнинг бошида хўжалиқда ишлаб чиқариш оқсай бошлади. 1997 йилга келиб аҳвол янада оғирлашди. Бу пайтда хўжалиқнинг қарийб 30 миллион сўм қарзи бўлиб, йил 5 миллион сўм зарар билан аяқланди. Шу сабабли хўжалик аъзолари ва қишлоқ аҳолисининг моддий манфаатдорлиги, турмуш даражаси пайсиди. Ижтимоий масалаларни ҳал этиш имконияти чекланди. Бундай вазият хўжалик касабга уюшма ташкилотининг фаолиятига ҳам таъсир кўрсатди. Очиги, жамоа шартномасидаги мажбуриятлар, тадбирлар қорғозда қолиб кетарди.

Уша йил натижасига кўра хўжалигимиз санацацияга тушди. Ҳукуматимизнинг иқтисодиётни ўнглашга қаратилган бу тадбири хўжалигимиз учун янги имкониятлар очди. Хўжаликка таъши бошқарувчи этиб тайинланган ёш мутахассис И.Кўчқоров давр талабини, меҳнатқашларнинг дардини чуқур англади. Аввало, меҳнатқашлар ва оқсоқоллар билан муваффақиятли ўтказиш билан бир қаторда салкам 17 минг гектардаги табиий тўқайзорни парвартириш ҳам изчил олиб боришмоқда.

Уша йил натижасига кўра хўжалигимиз санацацияга тушди. Ҳукуматимизнинг иқтисодиётни ўнглашга қаратилган бу тадбири хўжалигимиз учун янги имкониятлар очди. Хўжаликка таъши бошқарувчи этиб тайинланган ёш мутахассис И.Кўчқоров давр талабини, меҳнатқашларнинг дардини чуқур англади. Аввало, меҳнатқашлар ва оқсоқоллар билан муваффақиятли ўтказиш билан бир қаторда салкам 17 минг гектардаги табиий тўқайзорни парвартириш ҳам изчил олиб боришмоқда.

да хонадонлар газлаштирилмоқда. Қишлоқлардаги маиший хизмат масканлари, маданият муассасалари ишлаб бошлади. Ушбу масалалар хўжалик касабга уюшма кўмитаси йиғилишларида муҳомама қилиниб, жамоа шартномасига киритилганидан ва амалда бажарилаётганидан биз ҳам хурсандимиз.

ЖАРИМА УНДИРИЛДИ

Хом сут эмган бандаси баъзан «қош қўяман деб, кўз чиқариб қўйганини» ўзи ҳам сезмай қолади. Кейинги пушаймон эса ўзингга душман. Нишон пахта тозалаш очик ҳиссадорлик жамиятида солиқ қонунларига амал қилиш соҳасида ўтказилган текширишларда 12971,6 минг сўм яшириб қолинган фойда аниқланди. Хўжатларни синчиқлаб ўрганиш натижасида 52846,1 минг сўм қўшимча тўловлар ҳисобланди. Бундай мисоллар яна топилади. Шаҳри-сабз туманидаги 1-механизациялашган кўчма жамланма, Қарши шаҳридаги «Каш ТЕКС» ҳиссадорлик жамияти, «Токио», «Гулистон» хусусий фирмаларида ўтказилган тафтишларда ҳам катта миқдорда солиқ ва тўловлар ҳисобланиб, уларга молиявий жарималар қўлланилди. Ўтган йил мобайнида вилоятдаги 3500 дан ортиқ корхона ва ташкилотда солиқ қонунчилиги бузилганлиги қайд қилинди. Озунча эмас, қарийб 925 миллион сўм миқдорида кўшимча солиқ ҳисобланди. Давлат бюджетига 784 миллион сўмдан ортиқ молиявий жарима ундирилди.

Қ.ЭГАМБЕРДИЕВ.

КЎРКАМ БОҒЛАР

Бўзатов тумани хўжалигида кўчат ўтказиш мавсуми ўтган йилга нисбатан бир ой олдин бошланди. Ўрмончилар қисқа муддатда 10 минг тул мевали ва манзарали дарахт кўчатлари

ЗАВОД ҚУВВАТИ ОРТМОҚДА

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» компанияси ўтган йилдан бошлаб четдан авиакеросин олмайдиган бўлди. Бунда Бухоро нефтни қайта ишлаш заводининг катта ҳиссаси бор. Корхона мамлакатимиз ҳаво транспортида ишлатиладиган ёнилгининг 80 фоизга яқинини етказиб бермоқда.

Қариш аввалги йилга нисбатан 105,5, дизель ёнилгиси 131,4, суюлтирилган газ 163,2 фоизга ўсди. Шартномавий нархларда 56 миллиард сўмликдан зиёд маҳсулот етказиб берилди. Хориғга 37 миллион доллар миқдорида ёнилги экспорт қилинди. Шуни алоҳида қайд этиш лозимки, нефтни қайта ишлаш заводи Бухоро вилояти иқтисодиётида етакчи ўринга чиқиб олди.

қариш аввалги йилга нисбатан 105,5, дизель ёнилгиси 131,4, суюлтирилган газ 163,2 фоизга ўсди. Шартномавий нархларда 56 миллиард сўмликдан зиёд маҳсулот етказиб берилди. Хориғга 37 миллион доллар миқдорида ёнилги экспорт қилинди. Шуни алоҳида қайд этиш лозимки, нефтни қайта ишлаш заводи Бухоро вилояти иқтисодиётида етакчи ўринга чиқиб олди.

Тадбиркорлик тараққиётининг энг асосий таянчларидан бири эканлигига асло шубҳа йўқ. Шу боис ҳам тадбиркорларга барча имкониятлар яратиб берилмоқда. Шунга қарамастан улар баъзан сунъий тўсиқларга, ҳуда-бехуда ташвишларга ҳам дуч келишмоқда. Бу ҳақда Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида ҳам гапирилди. Ҳаёт ҳақиқатини тан олмасдан иложимиз йўқ. Жойларда хизмат кўрсатувчи ташкилотлар фермерлар эҳтиёжини қондиришмаётгани сир эмас. Уларга маҳсулот пули вақтида тўланаётгани, МТПлар техника ажратолмаётгани ва бошқа шунга ўхшаш муаммоларни ошқорга айтиш фурсати етди.

Муаммо кўндаланг қўйилади. Фермер оладиган фойда-нинг кўпайиши бир жихатдан шунга ҳам боғлиқ. Харажатни биров камайтириш учун нақд тўловга асосланган ёлланма меҳнатдан фойдаланамиз. Бирок лалми деҳқончиликда бу усул ҳам самара бермаяпти.

миқдорда сут етказиб берилмоқда. Ҳозир хўжалиқнинг қарийб 100 гектар лалми ери, 30 дан зиёд қорамоли, 250 дан зиёд қўй эчкиси бор. Ўтган йили тадбиркорлар 25 тонна галла, 3 тонна масхар, 4,5 тонна сўт, 1 тонна гўшт, 500 килограмм жун ишлаб чиқаришди. Қорамоллар 8 бошга, қўй-эчкилар 120 бошга кўпайди. Соф фой-

ушун икки миллион сўм кредит олишни мўлжаллаб, хўжат тайёрлашга киришдик. Қарийб олти ойдан бери ишимиз битмайди. Фермер хўжалигидаги молларга шрот, шулха олиш учун «Каттақўрғон ёғ-мой» ҳиссадорлик жамиятига 1996 йил ноябрда 33 минг сўм нақд пул тўланган. Шу ҳисобдан фермер хўжалигига 1997 йил февралда 5 тонна шрот берилган, холос. Маҳсулотнинг қолган қисми ҳанузгача ажратилган эмас. Дарвоқе, мазкур ҳиссадорлик жамиятидан маҳсулот олиш ниятидаги кишилар бу корхонага қатнаб сарсон бўлаётганини шу томонга йўли тушганлар яхши билишади. Шу боис ҳиссадорлик жамияти, қолаверса, республика «Ёғмойтамакисаноат» корпорацияси раҳбарларини бундай ҳолга чек қўйиш чорасини топишса, айтиш мумкин бўларди.

ФЕРМЕР НЕГА БОЙИМАЯПТИ?

Тошпўлат Ҳуқимов «Оқ чашма» фермер хўжалигини 1992 йилда Нуробод туманидаги «Улус» ижара хўжалиги худудидан 5 гектар сувли, 50 гектар лалми ери олиб ташкил қилди. Дастлабки вақтда фермер хўжалигида 17 бош қорамол бор эди. Ҳозир 10 бош қолган, холос. Ўтган йилги соф фойда 280 минг сўмни ташкил этди. Бу маблағ тадбиркорлик фаолиятини тез суръатларда ривожлантиришга имкон бермайдди, албатта. Биз ўзимизга билдирилган ишончини оқлашга ҳаракат қилаяпмиз. Сувли майдонларга асосан бугўдй, алмашлаб экиш қондасига кўра макка экамии, - дейди фермер. — Лалми ерларнинг 20-25 гектари ҳар йили агротехника қондаларига кўра «дам олдириш»га қолдирилади. Бундан ташқари лалми ерларда кунжут, нўхат каби экинлар ҳам етиштирилади. Чорвачилик ҳам самара бераяпти. Сигирлардан кунига 15-20 литр сут соғиб олаяпмиз. Очигини айтганда, ҳамма

вақтда пулини тўлаб улардан фойдалансак. Афсуски, ҳозирги пайтда пул ўтказиш йўли билан иш битиши қийин. Бошқача айтганда шартномалар тўлиқ бажарилмаяпти. Натижада биз нақд пул тўлови ҳисобига хизматчи ёки техника ёллашга мажбурмиз. Шу боис молларни бозорда сотиб, пулини хўжалик ишларига сарфлашга тўғри келмоқда. Моллар бош сони камайганининг сабаби ҳам шунда. Бу гаплар бежиз айтилмади. Чунки биз жуда кўп фермерлар хизмат кўрсатувчи ташкилотларнинг фаолиятини қондиришга қўйиб қўйганмиз. Ортиқча ташвиш, сарсонгарчиликлар давом этапти. Бизнингча, хизмат кўрсатувчи ташкилотларнинг яққақоқимлигига барҳам бериш керакка ўхшайди. Ҳар бир туманда битта МТП, битта «Агрокимётаъминот» бирлашмаси бор. Фермерда эса танлаш имконияти йўқ.

Туман марказидан анча олисдаги Шўрча қишлоғида гайратли бир йигит яшайди. У киши «Шўрча» фермер хўжалиги раҳбари Фазилдин Эшпўлатовдир. Уни тумандаги фермерлик ҳаракатининг қалдирғочи деса бўлади. 1991 йилда фермер хўжалигининг 35 гектар лалми ери, 60 бош қўй-эчкиси, 7 бош қорамоли бор эди, холос. Йиллар самарали меҳнат билан ўтди. Беш-олти йил ичида қорамоллар ва қўй-эчкилар сони ортди. Шулардан келган фойда ҳисобига фермер хўжалиги учун «МТЗ-80», «Алтай» занжир гилдиракли тракторлари ва бошқа ускуналар сотиб олди. Олинган фойда ҳисобидан қишлоқдаги бошланғич мактаб биноси қурилишига, газ таъминотига имкон қадар кўмаклашилди. Уч йилдирки, шу мактабга ва Нуробод туман нефть маҳсулотлари базаси жамоасига ҳар куни келишилган

да 800 минг сўмдан ошди. Эришилаётган натижалар яхши. Лекин... - Кўпгина юмушларни ўз техникаларимиз ёрдамида бажарамиз, — дейди Ф.Эшпўлатов. — Аммо галла ўримида МТП раҳбарлари вақтида комбайн ажратмай панд бериб қўйишмаяпти. Ҳосил тўкилиб кетаяпти. Бундай масалаларда туман фермер хўжалиқлари уюшмаси раҳбари Эркин Суяров бизнинг манфаатларимизни ҳимоя қила олмапти. Бу уюшма ҳатто ўтган йили топширилган галламизнинг пулини ҳанузгача тўлагани йўқ. Ҳозир хўжалигимизда бир тонна аτροφидга жун йиғилиб қолган. Уни на Келесдаги, на Бухородаги корхоналар қабул қилади. Бу аҳволда маҳсулот нобуд бўлиши мумкин. Ўтган йили фаолиятимизни янада кенгайтиришни ният қилгандик. Қорамол ва қўйни кўпайтириш

Р.ҚУРБОНОВ, «Ишонч» муҳбири.

13 - 19 март

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Телеомошабинлар диктатига! Профлактика мусобаъти билан душанба, 13 март "Ўзбекистон-1" телеканали кўрсатувлари соат

6.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" 8.00-8.30 "Ахборот". 8.30 Марказий газеталар шарҳи. 8.45 "Янграгин шўх ялалар". Муслиқий дастур.

6.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" 8.00-8.30 "Ахборот". 8.30 Марказий газеталар шарҳи. 8.45 "Янграгин шўх ялалар". Муслиқий дастур.

6.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" 8.00-8.30 "Ахборот". 8.30 Марказий газеталар шарҳи. 8.45 "Янграгин шўх ялалар". Муслиқий дастур.

6.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" 8.00-8.30 "Ахборот". 8.30 Марказий газеталар шарҳи. 8.45 "Янграгин шўх ялалар". Муслиқий дастур.

6.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" 8.00-8.30 "Ахборот". 8.30 Марказий газеталар шарҳи. 8.45 "Янграгин шўх ялалар". Муслиқий дастур.

6.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" 8.00-8.30 "Ахборот". 8.30 Марказий газеталар шарҳи. 8.45 "Янграгин шўх ялалар". Муслиқий дастур.

15.00 дан бошлаб кўрсатилади. 15.00 "Олтин тоғ". Телевизион ўйин. 15.20 "Ўзлик". Бадий публицистик кўрсатув.

12.45 "Соғлом авлод—бу бизнинг келажагимиз". 13.10 "Шалаш оиласи". Телесериал. 9-серия.

12.55 "Кичик дўстлар саргузашти". Мультифильм. 13.10 "Ўзлик—маънавият кўзгуси". 13.40 "Оталар сўзи—ақлнинг кўзи".

12.55 "Кичик дўстлар саргузашти". Мультифильм. 13.10 "Ўзлик—маънавият кўзгуси". 13.40 "Оталар сўзи—ақлнинг кўзи".

12.55 "Кичик дўстлар саргузашти". Мультифильм. 13.10 "Ўзлик—маънавият кўзгуси". 13.40 "Оталар сўзи—ақлнинг кўзи".

12.55 "Кичик дўстлар саргузашти". Мультифильм. 13.10 "Ўзлик—маънавият кўзгуси". 13.40 "Оталар сўзи—ақлнинг кўзи".

12.55 "Кичик дўстлар саргузашти". Мультифильм. 13.10 "Ўзлик—маънавият кўзгуси". 13.40 "Оталар сўзи—ақлнинг кўзи".

ДУШАНБА, 13

8.55 Кўрсатувлар дастури. 9.00 "Давр". Хафта ичида. 9.40 "Ешлар" телеканалида.

СЕШАНБА, 14

8.55 Кўрсатувлар дастури. 9.00 "Давр". Ахборот дастури. 9.15 "Янги авлод": "Хар соҳага сажат", "Мультимоша".

ЧОРШАНБА, 15

8.55 Кўрсатувлар дастури. 9.00 "Давр". Ахборот дастури. 9.15 "Янги авлод": "Хар соҳага сажат", "Мультимоша".

ПАЙШАНБА, 16

8.55 Кўрсатувлар дастури. 9.00 "Давр". Ахборот дастури. 9.15 "Янги авлод": "Хар соҳага сажат", "Мультимоша".

ЖУМА, 17

8.55 Кўрсатувлар дастури. 9.00 "Давр". Ахборот дастури. 9.15 "Янги авлод": "Хар соҳага сажат", "Мультимоша".

ШАНБА, 18

8.55 Кўрсатувлар дастури. 9.00 "Давр". Ахборот дастури. 9.15 "Янги авлод": "Хар соҳага сажат", "Мультимоша".

ЯКШАНБА, 19

8.55 Кўрсатувлар дастури. 9.00 "Давр". Ахборот дастури. 9.15 "Янги авлод": "Хар соҳага сажат", "Мультимоша".

15.55 "Муносибат". 15.05 "Муслиқий лаҳзалар". 15.15 "Биринчи мўъжиза". 15.35 "Ешлар" телеканалида: "Спорт-2000".

17.00 "Янги авлод": "Эркатой", "Мультимоша". 17.35 "Жаҳон жугрофияси". "Пандан кутқарин". 18.15 "Таянч".

16.30 "02" тўлкини. 16.45 "Шарк эстрадаси". 17.00 "Янги авлод": "Уйна болажон, уйна", "Мультимоша".

16.00 "Ешлар" телеканалида футбол. Чемпионлар лигаси. 17.30 "Янги авлод": "Билагон маслаҳати", "Мультимоша".

16.20 "Муслиқий лаҳзалар". 16.25 "Бу ҳам кино". Телесериал. 16.45 "Шу куннинг мавзуси".

16.20 "Муслиқий лаҳзалар". 16.25 "Бу ҳам кино". Телесериал. 16.45 "Шу куннинг мавзуси".

16.20 "Муслиқий лаҳзалар". 16.25 "Бу ҳам кино". Телесериал. 16.45 "Шу куннинг мавзуси".

17.55 Кўрсатувлар дастури. 18.00 "Табриқлаймиз, кутлаймиз". 18.30, 20.00, 21.30, 22.30 "Пойтахт".

18.00 "Табриқлаймиз, кутлаймиз". 18.30, 20.00, 21.30, 22.30 "Пойтахт". Ахборот кўрсатуви.

18.00 "Табриқлаймиз, кутлаймиз". 18.30, 20.00, 21.30, 22.30 "Пойтахт". Ахборот кўрсатуви.

18.00 "Табриқлаймиз, кутлаймиз". 18.30, 20.00, 21.30, 22.30 "Пойтахт". Ахборот кўрсатуви.

18.00 "Табриқлаймиз, кутлаймиз". 18.30, 20.00, 21.30, 22.30 "Пойтахт". Ахборот кўрсатуви.

18.00 "Табриқлаймиз, кутлаймиз". 18.30, 20.00, 21.30, 22.30 "Пойтахт". Ахборот кўрсатуви.

18.00 "Табриқлаймиз, кутлаймиз". 18.30, 20.00, 21.30, 22.30 "Пойтахт". Ахборот кўрсатуви.

ТАНЛОВ ШИОРИ:
Шу азиз Ватанни,
азиз халқимизни,
мусаффо осмонимизни
ва она заминимизни
ҳар қанча улугласак,
ҳар қанча куйласак оз!

Шеърят учун ҳамма вақт мукаддас ва шарафли саналган мавзу — Ватан мавзуси бугун янада долзарб. Бу мавзуда қанча шеър дoston битилган билан у яна янги равишда турраверади, янги-янги рамазлар топиша, янги ифода-лар излаша кўриш мумкин.

Ижтимоий мазмун касб этадиган Ватан ва халқ дари шеърнинг хусусий дарида айланганда бадиий жиҳатдан юксак асарлар яралади. Шеърнинг жамиятдаги, ижтимоий ҳаётдаги фаолияти хусусийдир. Аини пайтда шеърнинг шахсий, ички дари ижтимоийдир. Бу ўринда бирлик ва кўплик маънолари назарда тутилмоқда. Яъни битта инсон юраги бутун бир халқнинг туйғулари, орзу ва армонлари ю бўлишини шеър сиймосида кўриш мумкин.

Мен демасан бағри куйган, доғ бўл,
Не буюрса матлабинг,
андок бўл.
Ер бўлиб мен, кимсалар
томқилсалар,
Сен шу томга
лолақизгалдоқ бўл.

Истеъдодли шеър Сирожиддин Сайид қаламига мансуб бўлган ушбу шеърнинг маънолари бисёр.

«ОФАРИН»

«Йилнинг энг яхши ижодкори»

республика шанови

Ана шу маънолар ичинда Ватаннинг шеърга, шеърнинг Ватанга айланиши мундарижаси ҳам мужассам бўлган.

Дил пораси, кўз кораси,
Сен ўзингдирсан.
Менинг кўнглим сен

гурбатэмасдир.
Хижрат саналмағай
ҳарҳажр, эй дўст,
Юртдан кетган ҳар зот
Фурқат эмасдир.

Ушбу ғоя шеърятда изоҳланмайди, ўқувчи ташутирилмайди, балки рам-

сабоқ берган таниқли шеър Усмон Азим шеърларида ҳам Ватан жонли тарзда тасвирланади. Тенгдошларим ичида энг илгор фаолиятли каламкаш дўстларимдан бири: «Усмон ака ҳамма нарсани жонлантира олади,

мизнинг яққол далилидир. Усмон Азим ҳатто битта товушни ҳам катта манзарага, теран ифодага айлантира олади. Ватан ҳақидаги бир шеърда, сендан айтгани-чун таржимаи ҳол, тарихинга боқиб «У» дедим ва шундай бошладим исмингни, дейди шеър. Ватанимизнинг исми — Ўзбекистон сўзининг илк товушидан ҳайрат ва ҳаяжонни, фохр ва ғурурни, меҳр ва садоқатни тасвирлайди. Унинг Ватан ҳақидаги бундай шеърлари бир ўқишдаёқ ёдда қолиб кетади.

Жавзо. Бир эрка шамол
Бугдойзорга ураг тўш.
От елар, чавандознинг
Бир энги хилпирар,
бўш...

Опа, Ватан — улуг дард,
Опа, Ватан бог бўлсин.
Шеърда суратин
чиқсам,
Тўрт мучаси соғ бўлсин.

Айниқса, «Соғлом авлод йили» деб эълон қилинган мана шу йилда ёш авлоднинг баркамол қилиб тарбиялашда бундай шеърларнинг аҳамияти катта. Ва биз ҳар лаҳза ёниқ қалб, ҳароратли юрак, оташин нафасга йўғрилган нафосатни ҳис қилиб тураемиз.

Рустам МУСУРМОН.

Касби туманидаги «Майманоқ» санаторий-профилакторийсида асосан асаб хасталик-лари даволанади.

Замонавий тиббий асбоб-ускуналар беморларга аниқ ташхис қўйишда қўл келмоқда.

Суратда: Сихатгоҳ бош ҳақими Олим Абдурахмонов ҳамшира ва даволанувчилар билан суҳбатлашмоқда.

3.РАҲМАТУЛЛАЕВ олган сурат.

СПОРТ —

СОҒЛОМ АВЛОД

ХИЗМАТИДА

МУНАЖЖИМЛАР

ТАЪБИРИ

(13-19 март)

КҮЙ (21.03-21.04).
 Ҳафтанинг бошларида соғлигингизга оид муаммоларга дуч келишингиз мумкин. Чоршанба кун меҳнат ун-мингиз яхшиланади. Жума кун молиявий жиҳатдан рағбатлантириласиз. Якшанбада можораларга тўқнаш келишдан эҳтиёт бўлинг. Ноқулай кун - шанба.

БУЗОҚ (22.04-20.05). Келаётган ҳафта кўп жиҳатдан ҳайрли бўлади. Ҳафта ибтидоида яхши харидлар қиласиз. Хушхабарлар эшитасиз. Чоршанбада пулингизга пул қўшилади. Шанбада амалий битимлар тузиш имкони тугилади. Яхши кун - жума.

ЭГИЗАКЛАР (21.05-21.06). Ҳафта бошларида молиявий қувватингиз ошади. Ҳафта ўрталарида табиат оғушида дам олинг. Шанбадаги амалий учрашувлар яхши самара беради. Якшанбада алданиб қолманг. Яхши кун - се-шанба.

ҚИСҚИЧАКА (22.06-22.07). Молиявий соҳадаги ишларни ҳафтанинг бошларида бажаринг. Чунки ҳафта ўрталарига бориб сизни лақиллатиб кетишари мумкин. Дам олиш кунларида севган ёрингизнинг кўнглини олинг. Ноқулай кун - шанба.

АРСЛОН (23.07-23.08)
 Сешанбада пулингиз кўпайиб қолса, ажрасиз. Ҳафта ўрталарига бориб тожорларга дуч келишингиз мумкин. Якшанбада соғлигингиз ҳусусида ўйлаб кўринг. Ноқулай кун - шанба.

ПАРИЗОД (24.08-22.09). Душанбада фойдали битимлар бўлиши мумкин. Чоршанбада хушхабарлар тинглайсиз. Дам олиш кунларида табиат оғушида ҳордиқ чиқариса ёмон бўлмайди. Яхши кун - се-шанба.

ТАРОЗИ (23.09-22.10).
 Сешанбада хабарлар эшитасиз. Чоршанбада ҳам хабар эшитасиз, лекин у ёлгон бўлиши мумкин. Пайшанбада пулингизга пул қўшилади. Дам олиш кунлари амалий битимлар тузиш ва ҳордиқ чиқаришга қулай. Ноқулай кун - жума. Яхши кун душанба.

ЧАЕН (23.10-22.11).
 Ҳафта сизга яхши хабарлар келтиради. Чоршанба ва пайшанбада молия ва бизнес соҳасида анчадан бунён бажариш имконияти бўлади. Пайшанбада саломатлигингизга эътиборини қаратинг. Пайшанбада кўнглингизга маълум харидлар қилинг. Ҳафта ниҳоятда қалбнинг маҳбубасини шод этинг. Ноқулай кун - чоршанба.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12-19.01). Ҳафта бошларида зиддиятларга тўқнашдан эҳтиёт бўлинг. Сешанбада молиявий имкониятнинг яхшиланади. Жумада кўнглингиз мағзибасини бахтиёр этинг. Дам олиш кунлари амалий битимлар тузиш ун қулай. Яхши кун - чоршанба.

КОВҒА (20.01-18.02).
 Ҳафтанинг биринчи ярмида соғлиқ борасида муаммоларга дуч келишингиз мумкин. Лекин кейинги кунлари амалий битимлар тузишга ва молиявий ишларингизни йўлга қўйишга имкон тугилади. Дам олиш кунлари яхши воқеалар юз беради. Яхши кун - се-шанба.

БАЛИК (19.02-20.03).
 Бу ҳафтада яхшигина пул жамғариш имконига эга бўласиз. Фақат имкони қўлдан бой бермасангиз бўлган. Шанба кун амалий битимлар тузиш мумкин. Яхши кун - чоршанба.

Тошкент Автомобил йўллар институти қошидаги ёшларнинг «Қамолот» жамоатчилик маркази фаолияти **ТЎХТАТИЛАДИ.**
 Даволат эълон чиққан кундан бошлаб ўн кун мобайнида қабул қилинади.

ШОИР ВА ВАТАН — БИР ЖОНУ БИР ТАН

аслида,
Сен кўзимдирсан.
Томиримда томир ёйган,
Илк сўзимдирсан.
Илк оғригим, илк
бўғирим,
Найсоним, Ватан.

Шоир шеърятда Ватанга муҳаббатнинг изхори ана шундай жонли, ҳаракатли тарзда ифодаланади. Шеърятда «ташхис», яъни шахслантириш, жонлантириш санъати мавжуд. Ана шу санъатнинг гўзал намунаси бўлган шеърда Ватаннинг сурати ҳам, сийрати ҳам чизилади — сўзининг ранглири намоён бўлади. Шоир ва Ватан сўзларининг бир жону бир тан эканлигига ишора этилади. Ушбу ишорада жон ва жон, ёхуд жон ичра жон — жонанон деган бадиий-эстетик ғоя илгари сурилади.

Ҳар тепа, ҳар дўнглик
турбатэмасдир,
Ҳар қандай айрилиқ

злар орқали ифодаланади. Нозик дидли шеърхон шоирнинг тилини — шеърни ана шундай ҳис этади. Сирожиддин Сайид мумтоз ускубда «шеър ёзади. Туйғуларини мумтоз жанрларда ифодалайди. Ифодаларни халқнинг юрагига яқин воқеалардан, миллий манзаралардан олади.

Қулоқ солсам
шивирлағай,
Ҳатто тошларинг.
Ою кўёш, камалаклар,
Кўзу қошларинг.
Бешигимни
тебратгандир
Қалдирғочларинг.
Ою кўёш кўрпа солган
Айоним Ватан.

Қулоқ ташбехлар, нозик истиоралар, фавқуллода жонлантиришлар — ўзбекнинг қиёфасини кўрсатади, Ватани улғайди, миллатни шарафлайди.

Узининг дилбар шеърятини билан бугунги ёшларга

ҳамма нарсага жон бахш эта олади», — деган эди. Худонинг инояти билан фақат шоиргина барча жонсиз нарсаларга жон бахш этиш хусусиятига эга. Зеро, шеърятнинг энг асосий хосиятларидан, сеҳрли синоатларидан бири ҳам шу. Шеърларда дарахт ҳам, тоғу тошлар ҳам, қумурсқалардан тортиб осмону фалакдаги ой, кўёш, юлдузларга қадар ҳамма-ҳамма нарса одамдай гапиради. Ҳамма нарсага одамнинг сифатлари берилади. Бундан мурад шуки, ўша нарсалар орқали одам ўзини, ўз туйғуларини, орзу-умидларини ифодалайди. Усмон Азим асарларида шеърини санъатнинг ана шундай шеърини жилвалари мавжуд. «Икки кўзи ёниб турар ҳаётинг», «Графика», «Мен сени ҳеч кимга бермайман», «Майсага эзмайман деб айтдим» ва театр ҳақидаги шеърлари фикри-

Чирчиқдаги
от
спорт мақтабиди
ёшлар ўртасида
тўсиқлардан сакраш
бўйича Тошкент ви-
лояти очик биринчи-
лиги ўтказилди.
«Соғлом авлод йили»
ва Халқаро хотин-
кизлар кунига бағиш-
ланган мазкур мусо-
бақада республика
олий маҳорат макта-
би, «Улугбек» номли
ҳамда Тошкент ви-
лояти от спорт ма-
қтабларининг 40 на-
фарга яқин тарбия-
ланувчилари голиб-
лик учун беллашди-
лар.

ЧАВАНДОЗЛАР

БЕЛЛАШУВИ

Беллашуларда ёш чавандозлар учун отларни танлаш Осие от спорт федерацияси андозасига асосан қуръа ташлаш йўли билан амалланди. — деди мусобақа ҳақами Жўрақўзи Турдиматов «Туркистон-пресс» муҳбирига. — Дастлабки баҳслар 10-12 ёшли чавандозлар ўртасида кечди. Унда Мурод Нурмухамедовнинг (РОММ) «Формат» лақаби оти пешқадам бўлди. Евгения Клукова (Чирчик), Мусажон Содиков (Улугбек) минган тулпорлар навбатдаги ўринларни эгаллашди.

Иккинчи босқич баҳсларида 14-16 ёшли чавандозлар куч синашди. Унда «Улугбек» спорт мақтаби тарбияланувчиси Азиз Содиков «Қорамаша» номли оти билан голиб чиқди. Шунингдек, олий маҳорат мақтаби ўқувчиларидан Дилшод Тўйчиев ва Руслан Санжаповлар ўзларининг «Прибой» ҳамда «Эдгер» лақабли тулпорлари ёрдамида кейинги ўринларни банд эттишти.

Мусобақа голиблари 13-18 март кунлари Тошкент шаҳри Отчопарида ўтказилажак беллашуларда иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритишди.

«Туркистон-пресс».

УНИВЕРСИАДАГА ЙЎЛ

Наманган шаҳрида бўлиб ўтадиган республика Универсиада мусобақалари учун саралаш баҳслари айни кунларда энг қизгин паллага кирди. Агар ўтган йилги талабалар спортнинг беш тури бўйича ўзаро беллашган бўлсалар, бу йил мамлакатимиздаги мавжуд 64 та олий ўқув юртининг 4 мингга яқин талабалари 13 та спорт тури бўйича баҳшланишмоқдалар. Бу эса ўз навбатида тобора талаба-ёшлар ўртасида омаллашиб бораётган Универсиада мусобақаларининг кескин ва муросасиз ўтишини таъминламоқда.

Кунини кеча Ўзбекистон Миллий университети спорт мажмуида қўл тўпи бўйича қизлар ва эркаклар ўртасида бўлиб ўтган саралаш уйинлари ўз ниҳосига етди. 15 та олий ўқув юрти жамоалари иштирок этган беллашуларда Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия институти талаба-қизлари биринчи ўринни эгаллади. УЗМУ жамоаси эса иккинчи ўрин билан кифояланди. Учинчи ўрин Тошкент Давлат Аграр университети қизларига насиб этди.

ЁШ ТЕННИСЧИЛАРИМИЗ — АМЕРИКАДА

Сўнгги йилларда мамлакатимизда теннисга бўлган эътибор ўз натижаларини кўрсата бошлади. Нафақат етакчи ракетка усталаримиз, балки, Ватанимиз теннисининг келажак бўлган ўсмир ёшларимиз ҳам жонхонинг турли мусобақаларида муваффақият билан иштирок этмоқдалар.

Жанубий Америка китъасида ўсмирлар ўртасида бўлиб ўтган Халқаро турнирларда ёш ҳамюртларимиздан Фаррух Дўстов ва

Мурод Иноятовлар қатнашдилар. Чилидаги баҳсларда Фаррух ярим финалгача етиб борган бўлса, Мурод эса асосий сетнинг 3-босқичидан ўтди.

Аргентинадаги баҳслар вакилларимиз учун анча омадли келди. Ф.Дўстов финалгача ўз маҳоратини намойиш этиб муҳлис ва мутахассислар олқишига сазовор бўлди. М.Иноятов эса Чилидаги биринчи турнир натижаларини такрорлади.

Бундан 5 йил аввал, аниқроғи, 1996 йил Нукус шаҳридаги 30-касб-хунар билим юрти базасида махсус футбол мақтаб-интернатининг очилиши Қорақалпоғистон футболда катта воқеа бўлган эди. Маълумки, бу билим маскани ўшанда Вазирлар Маҳкамасининг «Футболни ривожлантиришни ташкил қилиш асослари ва принципларини тубдан тақомиллаштириш тўғрисидаги қарорига амалий жавоб тарзида иш бошлаганди. Ўтган қисқа вақт мобайнида футбол мақтаб-интернати жамоаси бир қатор самарали ишларни бажаришга улгурди. Уни 71 нафар ёш футболчилар муваффақиятли битириб чиқди.

ДИҚҚАТ, ЯНГИЛИК!

Маълумки, миллионлаб инсонларнинг севимли йўлини бўлган ҳозирги шахмат йўлини 64 катакда 32 дона (оқлар ҳам, қоралар ҳам ҳар бири 16 та тошдан иборат) билан икки рақиб ўртасида ўйналадиган ўйиндир. Бироқ, шахматнинг ушбу усули ҳозирда кўпгина шахмат ўйновчиларни қизиқтирмапти. Зотан, кўплаб етук шахмат мутахассислари ўйин ярилмамай туриб баҳс қандай натижа билан тугашини олдиндан айтиб беришлари мумкин. Бундан ташқари, юриш вариантларининг у қадар эмаслиги ўйновчиларнинг ўйлаш, фикрлаш даражасини чегаралаб қўяди.

Яна бир гап. Сир эмаски, баъзи бир спорт турлари, масалан, футбол катта футбол, мини футбол, америкача футбол ёки шашка рус, француз, Лотин Америкаси шашкаси каби турларга бўлинади. Худди шу спорт турларидаги каби шахматни ҳам бир неча усулларда ўйнаш мумкинми?

Шахматга бўлган қизиқишим, меҳрим сабаб ана шу саволга жавоб топомоқ учун 35 йил давомида шахмат тарихини ўргандим. Унинг ҳозирги ҳолатида 48 минг позицияни ишлаб чиқиб, чуқур таҳлил қилдим. Фақат шундан сўнггина шахматни ҳам бир неча усулларда ўйнаш мумкинлигига амин бўлдим. Булар қуйидаги усуллардир:

1-усул. 4x4=16 катакда ҳар бир ўйновчи 8 дона тошларда шахмат ўйнаш усули. Бунда биттадан шох ҳамда фарзин, бир жуфтдан рух ва икки жуфт пиёда қатнашади.

2-усул. 6x6=36 катакда ҳар бир ўйновчи 12 дона тошларда шахмат ўйнаш усули. Бунда биттадан шох ва фарзин, бир жуфтдан рух ва от ҳамда уч жуфт пиёда ўйналади.

3-усул. 8x8=64 катакда ҳар бир ўйновчи 16 дона тошларда шахмат ўйнаш усули. Бу ҳозирда ўйналаётган ўйиндир.

Юқоридаги уч усул шахмат ўйнашнинг энг содда усуллари бўлиб, улар мактабча тарбияланувчилар ва кам малакали ҳаваскор шахматчиларга тавсия қилинади.

Куйидаги шахмат ўйнаш усуллари эса ана мураккаб саналиб, уларни юксак малакали шахмат ўйновчиларга тавсия этиш мақсадга мувофиқдир.

4-усул. 10x10=100 катакда ҳар бир ўйновчи 20 дона тошларда шахмат ўйнаш усули. Бунда биттадан шох ва фарзин, бир жуфтдан рух, от, фил ва «туя» деб номланган янги фигура билан бирга беш жуфт пиёда қатнашади. Янги «туя» фигурасини тах-

тага териш билан ҳаракатланиш ва ўйнаш тартиби махсус ишлаб чиқилган.

5-усул. 12x12=144 катакда ҳар бир ўйновчи 24 дона тошлардан шахмат ўйнаш усули. Бу ўйинда эса биттадан шох ва фарзин, бир жуфтдан рух, от, фил, туя ва «оҳу» деб номланган янги фигура билан бирга олти жуфт пиёда ўйналади.

«Оҳу»нинг тахта-риш тартиби, уларнинг ҳаракатланиши махсус ишлаб чиқилган.

Ушбу янгиликнинг бир қисми бўлиши «100 катакли шахмат тахтасида 40 донадан иборат бўлган тошларда шахмат ўйнаш қоида» китобчаси ўтган йил Андижон вилояти Матбуот босқармаси тасарруфидаги «Ҳаёт» нашриётида чоп этилиб, шахматсеварларга тақдим қилинди. Айни кунларда эса мазкур китобнинг русча-инглизча наشري ҳам босмадан чиқиб арафасида.

Спорт ва санъат гўзалликларини ўзида мужассам этган шахмат борасидаги тадқиқотлар шунини кўрсатадики, буюк инсонларнинг барчаси ушбу «ақл ўйини» билан машғул бўлган эканлар. Яна бир қизиқарли факт шуки, дунёдаги энг бой одамларнинг 95 фоизини, олимларнинг 80 фоизини, шахмат бўйича жонхон чемпионларнинг 94 фоизини ташкил этувчи яхудиайларнинг 90 фоизи шахмат ўйнар эканлар.

Бундан хулоса қилиш мумкинки, шахмат инсон тафаккурини бойитади, унинг кўзга ташланмаган ички қобилиятларини очади. Уйлайманки, ушбу янгилик туйфайи ҳам шахматсеварларга катта имкониятлар эшиги очилади. Ушбу янги шахмат ўйнаш усуллари ҳам ўз шинавандаларини пайдо бўлади.

Абдумалик ЎРИНБОВЕВ.

100 КАТАКЛИ

ШАХМАТ

Ҳар бири 8 дона тошларда шахмат ўйнаш усули. Бунда биттадан шох ҳамда фарзин, бир жуфтдан рух ва икки жуфт пиёда қатнашади.

2-усул. 6x6=36 катакда ҳар бир ўйновчи 12 дона тошларда шахмат ўйнаш усули. Бунда биттадан шох ва фарзин, бир жуфтдан рух ва от ҳамда уч жуфт пиёда ўйналади.

3-усул. 8x8=64 катакда ҳар бир ўйновчи 16 дона тошларда шахмат ўйнаш усули. Бу ҳозирда ўйналаётган ўйиндир.

Юқоридаги уч усул шахмат ўйнашнинг энг содда усуллари бўлиб, улар мактабча тарбияланувчилар ва кам малакали ҳаваскор шахматчиларга тавсия қилинади.

Куйидаги шахмат ўйнаш усуллари эса ана мураккаб саналиб, уларни юксак малакали шахмат ўйновчиларга тавсия этиш мақсадга мувофиқдир.

4-усул. 10x10=100 катакда ҳар бир ўйновчи 20 дона тошларда шахмат ўйнаш усули. Бунда биттадан шох ва фарзин, бир жуфтдан рух, от, фил ва «туя» деб номланган янги фигура билан бирга беш жуфт пиёда қатнашади. Янги «туя» фигурасини тах-

тага териш билан ҳаракатланиш ва ўйнаш тартиби махсус ишлаб чиқилган.

Ушбу янгиликнинг бир қисми бўлиши «100 катакли шахмат тахтасида 40 донадан иборат бўлган тошларда шахмат ўйнаш қоида» китобчаси ўтган йил Андижон вилояти Матбуот босқармаси тасарруфидаги «Ҳаёт» нашриётида чоп этилиб, шахматсеварларга тақдим қилинди. Айни кунларда эса мазкур китобнинг русча-инглизча наشري ҳам босмадан чиқиб арафасида.

Спорт ва санъат гўзалликларини ўзида мужассам этган шахмат борасидаги тадқиқотлар шунини кўрсатадики, буюк инсонларнинг барчаси ушбу «ақл ўйини» билан машғул бўлган эканлар. Яна бир қизиқарли факт шуки, дунёдаги энг бой одамларнинг 95 фоизини, олимларнинг 80 фоизини, шахмат бўйича жонхон чемпионларнинг 94 фоизини ташкил этувчи яхудиайларнинг 90 фоизи шахмат ўйнар эканлар.

Бундан хулоса қилиш мумкинки, шахмат инсон тафаккурини бойитади, унинг кўзга ташланмаган ички қобилиятларини очади. Уйлайманки, ушбу янгилик туйфайи ҳам шахматсеварларга катта имкониятлар эшиги очилади. Ушбу янги шахмат ўйнаш усуллари ҳам ўз шинавандаларини пайдо бўлади.

Абдумалик ЎРИНБОВЕВ.

НУКУС ФУТБОЛ МАКТАБИ

Футбол мақтаб-интернатининг бугунги кундаги вазифалари эса янада тигиз. Боиси қорақалпоғистонлик футбол ишқибозларининг фаҳри бўлган «Турон» (аввалги «Орол») жамоаси ушбу мавсумдан олий табақада тўп суради. Шунингдек, республиканин олий ва биринчи табақаларида 40 га яқин жамоалар қатнашади, туман ва шаҳарларда, ўқув юртларида ҳам футбол жамоалари талайгина. Уларга эса ёш, истеъдодли футболчилар зарур. Бунини яхши ташушган мақтаб-интернат директори

Б.Қунназаров раҳбарлигиди 24 нафар мутахассис-ўқитувчи, 6 нафар тажрибали мураббий, 6 нафар мураббий-врач ҳамда ҳамширалар 165 нафар тарбияланувчиларга замон талаблари даражасида илм ва футбол сирларини ўргатмоқдалар.

Мураббий ва ўқувчилардан ташкил топган интернат футбол жамоаси мунтазам равишда энг нуфузли мусобақаларда иштирок этиб, яхши натижаларга эришмоқда. Айни пайтда жамоанин Қорақалпоғистон миллий чемпионатининг биринчи табақаси-

да ўйнаш ҳуқуқини қўлга киритганлиги масъулиятини янада ошириб юборди.

Шу билан бирга, билим масканининг кўплаб иқтидорли тарбияланувчилари мамлакатимиз олий лигаси вакили «Турон» ва Қорақалпоғистон Республикаси олий табақасидаги «Университет», «Нукуспединститут», «Умид» жамоалари таркибиди тўп суриб, ўз маҳоратлари билан муҳлислар меҳрини қозонмоқдалар. Айниқса, Ж.Наврўзбоев, А.Қутлимуродов, А.Бобоқонов, А.Нуруллаев, Ж.Саекиев каби ёш футболчилардан

умид катта.

Бироқ масаланин яна бир жиҳати бор. Кези келганда, ўнлаб жамоаларга махсус малакали, етук кадрлар тайёрлаб бераётган, битирувчилари ишончини оқлаётган мазкур футбол мақтаб-интернатида муаммолар сөрөб. Тўғри, баъзи муаммоларни бартараф этиш борасида амалий ишларга киришилмоқда. Жумладан, футбол мақтабининг «Спартак» ўйингоҳида шу йилнинг биринчи ярмида топширилиши режалаштирилган спорт базаси қурилмоқда. Аммо, унинг ўз вақ-

тида фойдаланишга топширилиши амримаҳол. Чунки иш жуда суст бораётди. Шунингдек, республикада ягона бўлган мазкур спорт мақтабининг бугунги кунда яна бир талай ўзига яраша муаммолари бор. Аксар ҳолларда мақтаб жамоаси моддий жиҳатдан қийналиб қолаётди. Агар республикадаги ўзига тўқ футбол жамоалари, саховатталаб ташкилотлар бу спорт масканига баҳоли қудрат ёрдам қўлини чўшиша, моддий ва маънавий кўмак бериб туришса, бундан нафақат ҳар икки томон, балки бутун Қорақалпоқ футбол ютган бўларди.

Абду РАҲМОН,
«Ишонч» муҳбири.